

:Utgivarna

Utgivarna och Medieetikens Förvaltningsorgan

2019-11-22

Till Kulturdepartementet

ku.remissvar@regeringskansliet.se

ku.md@regeringskansliet.se.

Yttrande över **betänkandet "En moderniserad radio- och tv-lag – genomförande av ändringar i AV-direktivet" (SOU 2019:39)**, diarienummer Ku2019/01489/MD

Föreningarna Utgivarna och Medieetikens Förvaltningsorgan och har tagit del av rubricerat betänkande om ändringar i radio- och tv-lagen och anför följande. Vi begränsar vårt yttrande till kapitel 5, avsnitt 5.2.2 **"Självreglering genom ett nytt medieetiskt system"**.

Sammanfattning

- Utgivarna och Medieetikens Förvaltningsorgan stödjer utredningens analys av läget när det gäller samreglering, självreglering och mediernas värnande av privatlivet.
- Utgivarna och Medieetikens Förvaltningsorgan ser det som positivt att utredningen vill möjliggöra ett utökat självreglerande system och tillstyrker därför utredningens förslag att tillståndsgivaren inte tillämpar möjligheten i radio- och tv-lagen att ställa villkor som avser respekt för enskilds privatliv.
- Utgivarna och Medieetikens Förvaltningsorgan ser dock detta som ett första steg och att på sikt bör också radio- och tv-lagen ändras så att möjligheten att ställa villkor om enskilds privatliv tas bort, vilket också bör framgå av regeringens kommande proposition.

Bakgrund

Den 1 januari 2020 planeras införandet av ett nytt utvidgat självreglerande medieetiskt system. Allmänhetens Pressombudsman (PO) blir då Allmänhetens Medieombudsman och Pressens Opinionsnämnd (PON) byter namn till Mediernas Etiknämnd. Medieföretag, bransch- och yrkesorganisationer har gått samman för att vidga – och därmed stärka – den etiska självprövningen. Ett viktigt steg i processen togs den 16 september 2019 då Medieetikens Förvaltningsorgan bildades. I och med detta finns den organisatoriska grunden och finansieringen för Medieombudsmannen och Mediernas Etiknämnd. Huvudmän för Medieetikens Förvaltningsorgan är TU – Medier i Sverige, Sveriges Tidskrifter, Sveriges Television, Sveriges Radio, Utbildningsradion, TV4, Journalistförbundet och Publicistklubben.

Medieombudsmannen ska pröva alla mediernas publiceringar oberoende av publiceringsplattform, dvs även radio- och tv-sändningar och etermediers webbpubliceringar som idag inte kan prövas av Granskningsnämnden. Tydliga regler och ett gemensamt system för samtliga medieformer stärker individens möjligheter att få upprättelse vid orättfärdiga publiceringar. Dessutom bidrar det till att öka förtroendet för de ansvarstagande medierna.

Det nya utvidgade självreglerande medieetiska systemet omfattar samtliga etablerade medier i Sverige, inklusive public service-bolagen och TV4. Till Medieombudsmannen kommer enskilda att kunna vända sig när de ansett sig utsatta för publicitetsskada, precis som skett i över 100 år inom det pressetiska systemet.

Den enighet som finns för ett vidgat medieetiskt system ska ses som ett uttryck för att svenska medier är beredda att upprätthålla en hög etisk nivå. Ta ansvar, värna sin integritet och upprätthålla sin trovärdighet gentemot allmänheten. För systemets trovärdighet krävs dock tydlighet och enkelhet.

Undvik dubbelprövning

Den prövning som i det nya systemet kommer att ske om en enskild har lidit skada av en publicering har stora likheter med den prövning som i dag görs av Granskningsnämnden för radio och tv avseende bestämmelsen om att respektera den enskildes privatliv. Två parallella system medför osäkerhet och otydlighet för enskilda och är till nackdel för såväl den självreglerande verksamheten som för myndighetstillsynen. För införandet av den utvidgade och stärkta självregleringen är det därför önskvärt och nödvändigt att prövning gällandes den enskildes privatliv flyttas från Granskningsnämnden till det nya systemet.

Liksom utredningen konstaterar huvudmännen för Medieetikens Förvaltningsorgan att en parallell prövning av en och samma publicering inte gagnar någon och måste undvikas.

Utredningens förslag

Utredningen föreslår – för att möjliggöra den tilltänkta självregleringen och undvika en dubbelprövning – att den möjlighet som finns i radio- och tv-lagen att genom programföretagens sändningstillstånd ställa villkor om respekten för den enskildes privatliv inte utnyttjas. Möjligheten finns alltså kvar, men den utnyttjas inte.

Utgivarnas förslag

Utgivarna och Medieetikens Förvaltningsorgan föreslår – för att det på sikt bäst gagnar självregleringen – att ändringar också görs i radio- och tv-lagen för att på så vis begränsa vad Granskningsnämnden kan pröva, så att det inte omfattar villkor om respekt för den enskildes privatliv. Genom en sådan lagändring skulle staten visa att den inte avser påverka hur den etiska granskningen av respekten för privatlivet sköts och att den har förtroende för att enskilda kan få upprättelse genom det självreglerande systemet.

Vi inser att denna lösning kan ta tid att genomföra, och att det kan finnas viss osäkerhet eftersom det nya utvidgade systemet ännu inte startat verksamheten.

Som en övergångslösning tillstyrker vi därför utredningens förslag att tillståndsgivaren inte tillämpar möjligheten i radio- och tv-lagen att ställa villkor som avser respekt för enskilds privatliv.

Det är dock viktigt att påpeka att vi ser detta som ett första steg. När det nya utvidgade systemet visat sig fungera som förväntat bör radio- och tv-lagen ändras så att möjligheten att ställa villkor om enskilds privatliv tas bort.

Så tolkar vi också utredningen när den beskriver sitt förslag som ett **första steg: "genom att i ett första steg välja att inte ställa det aktuella villkoret i kommande sändningstillstånd, även om det är möjligt, ger tillståndsgivaren ett förtroende till det nya medieetiska systemet som sedan kan utökas när verksamheten har visat sig fungera som förväntat."** Dock kan avsikten inte vara att göra en formell statlig utvärdering för ett godkännande av det nya medieetiska systemet.

Utgivarna och Medieetikens Förvaltningsorgan förutsätter att denna stegvisa avsikt tydligt kommer till uttryck i regeringens kommande proposition

Robert Aschberg
ordförande Medieetikens Förvaltningsorgan

Patrik Hadenius
vd Utgivarna